

Historische Vereniging Delfia Batavorum

Secretaris:
Mr.D.J. van Doorninck
Kanaalweg 10
2628 EC Delft
Tel: 015 2141950

Penningmeester:
M.L.Hom
Meermanstraat 150
2614 AM Delft
Tel: 015 2126798

Banknummer:
587345
ten name van
Delfia Batavorum
te Delft

Internet:
www.delfia-batavorum.nl
e-mail:
info@delfia-batavorum.nl
#delfiabatavorum

35^e jaargang

Nieuwsbrief nummer 4

oktober 2012

De nieuwe stadsgeschiedenis van Delft gaat er komen met uw steun.

Na enkele jaren van voor bereiding hebben de redacteuren dr. Gerrit Verhoeven en dr. Ingrid van der Vlis opdracht gekregen om te starten met het schrijven van het nieuwe standaardwerk over de geschiedenis van Delft. De door Delfia Batavorum opgerichte stichting Geschiedschrijving Delft heeft er voldoende vertrouwen in het benodigde geld bij elkaar te krijgen voor het tot stand komen van dit boek. Na een startsubsidie van de gemeente Delft is met behulp van fondsen en schenkingen van bedrijven nu ruim de helft van het benodigde bedrag van € 250.000 binnen gehaald. Wij zijn nu gestart met een actie om particulieren en natuurlijk ook de leden van Delfia Batavorum te vragen via schenkingen en leningen een belangrijke bijdrage te leveren, om dit jaar nog het resterende bedrag bij elkaar te krijgen. In de bijgevoegde brief bij deze nieuwsbrief vindt u de informatie over de diverse mogelijkheden om een bijdrage te leveren.

Wat moet het resultaat zijn? We frissen uw geheugen nog even op. In 2015 publiceren wij een prachtige, rijk geïllustreerde stadsgeschiedenis van 750 bladzijden. Deze studie bestaat uit twee delen, met de jaren rond 1670 als scheidslijn. Het eerste deel beschrijft het ontstaan van Delft en de ontwikkeling tot derde stad van Holland en centrum van de regio Delfland. Na de bloei in de eerste helft van de 17^e eeuw vormt 1670 een keerpunt. In het tweede deel gaan handel en werkgelegenheid dramatisch achteruit en teert Delft op de eerder opgebouwde rijkdom. Maar in de 19e eeuw vindt Delft zich opnieuw uit met de vestiging van opleidingen voor militaire en burgerlijke ingenieurs en later van techniek-gerelateerde bedrijven zoals de Gist en Calvé. In de 20e eeuw verschuift het accent naar de kennisintensieve bedrijvigheid en wordt Delft een interessante

en levendige stad voor wie er wonen en werken, maar ook voor bezoekers. De boeken die eerder over Delft geschreven zijn hebben een meer fragmentarisch karakter of zijn al heel oud. Zoals bekend heeft archeologisch onderzoek veel nieuw materiaal opgeleverd en is het ook zeer de moeite waard om talloze deelstudies die in de afgelopen 20 jaar zijn verschenen te integreren in een samenhangend verhaal.

Wij verwachten met dit boek bewoners en bestuur op een leesbare en wetenschappelijk verantwoorde wijze te laten zien waarom zij trots kunnen zijn op hun stad. Voor het onderwijs is dan een degelijk overzicht beschikbaar waarop lessen en excursies kunnen worden gebaseerd. Bezoekers krijgen de mogelijkheid zich vooraf of achteraf te verdiepen in de geschiedenis van een van de mooiste steden van Nederland.

Voor buitenlandse relaties van bedrijven en organisaties en toeristen zal ook nog een Engelstalige samenvatting worden vervaardigd. Voor meer informatie verwijzen wij ook naar de website van Delfia Batavorum waarin u op de hoogte wordt gehouden van de voortgang van dit boekproject. Daar vindt u ook de namen van de bestuursleden van de stichting Geschiedschrijving Delft en van de leden van het Comité van Aanbeveling.

Let op: wijziging bijwonen lezingen in DOK

Er is een wijziging opgetreden voor het bijwonen van de Delfia Batavorum Lezingen in DOK. De staf van de Openbare Bibliotheek DOK wil namelijk graag weten op hoeveel mensen ze op zo'n lezingenavond kan rekenen. Omdat ook niet-leden welkom zijn, is het van belang dat belangstellenden, (ook leden van DB), zich voortaan aanmelden, zodat Delfia in elk geval genoeg plaatsen kan reserveren voor de eigen leden. Dit geldt ook al voor de eerstvolgende lezing van 29 oktober.

U kunt zich aanmelden via www.dok.info/agenda (aangeven dat u lid bent van Delfia Batavorum). Dit kan ook telefonisch: 015-212 34 50, kies 3 voor reserveren.

Lezingen

Maandag 29 oktober 2012

20.00-22.00 uur DOK Centrum / Leescafé
Delfia Batavorum Lezing
J.J.P. Lamoré: Antoni van Leeuwenhoek.

Antoni van Leeuwenhoek heeft in de 17de eeuw als eerste de microscopische wereld aan het licht gebracht. In een wereld met zeer uiteenlopende geestelijke stromingen en wetenschappelijke opvattingen die nog volledig geworteld waren in de Griekse Oudheid kwam Antoni van Leeuwenhoek met zijn nuchtere waarnemingen van een volledig onbekende wereld, de wereld van de microbiologie. Antoni van Leeuwenhoek was autodidact: hij had geen wetenschappelijke vorming gehad, ook beheerste hij geen andere talen, met name geen Latijn, bij uitstek dé taal van de geleerden in die tijd. Misschien heeft dit laatste wel in zijn voordeel gewerkt omdat hij zo, zonder vooroordelen, zijn opmerkelijke waarnemingen kon doen. Hij maakte zelf zijn verfijnde microscopen en zijn unieke lenzen, en liet niemand toe tot deze geheimen. Het was Reinier de Graaf die het unieke werk van Antoni ontdekte en hem vervolgens introduceerde bij de Royal Society te Londen, in die tijd een vermaard gezelschap van zeer beroemde wetenschappers. Dat heeft geresulteerd in een stroom van brieven met uitgebreide verslagleggingen van zijn waarnemingen. De spreker zal werk en leven van Antoni van Leeuwenhoek plaatsen tegen de achtergrond van de befaamde 17de eeuw.

J.J.P. Lamoré was van 1976 tot 2001 chirurg te Delft. Al in zijn jeugd was hij zeer geboeid door biologie. Door zijn studie geneeskunde en de opleiding tot chirurg verschoof deze interesse naar de achtergrond. Na zijn pensionering richtte hij een aantal studies, onder meer naar werk en leven van Antoni van Leeuwenhoek.

Donderdag 29 november 2012

20.00-22.00 uur DOK Centrum / Leescafé
Delfia Batavorum Lezing
Prof.dr. Marijke van der Wal: Schatgraven in gekaapte brieven; een venster op het (taal)verleden.

‘Ik ben 2 daage in Delft geweest en ik ben bij de capteynsvrouw geloogeert geweest en sij heeft mijn wel onthaalt, want ik heb nog pannekoeke geete die aan boort gebakke benne en sij

hebbe mijn wel gesmaakt.’ Zo klinkt op 31 december 1779 de stem van Hendrikje ten Broek in de brief aan haar man, die zich aan boord van een VOC-schip bevindt. Haar brief behoort tot de ongeveer veertigduizend Nederlandse brieven, die samen met andere papieren in oorlogstijden door Engelse kaapvaarders of oorlogsschepen in beslag zijn genomen. De herontdekte Nederlandse brievenschat staat centraal in het project Brieven als Buitonderzoek aan de Leidse Universiteit. Daar zijn wetenschappers aan het schatgraven en ontdekken zij behalve bijzondere vondsten en geheimen ook de taal van de gewone man en vrouw. Zelfs kinderbrieven duiken op. Al die persoonlijke brieven geven ons een uniek zicht op het (taal)verleden.

Prof.dr. Marijke van der Wal is bijzonder hoogleraar Geschiedenis van het Nederlands aan de Universiteit Leiden. Zij geeft leiding aan het onderzoeksprogramma Brieven als buit. Zij publiceerde tevens *De voortvarende zeemannsvrouw. Openhartige brieven aan geliefden op zee* en *Schatgraven in gekaapte brieven: een venster op het (taal)verleden*.
Meer informatie: www.brievenalsbuit.nl

Maandag 11 februari 2013

20.00 uur DOK Centrum / Leescafé
Delfia Batavorum Lezing
Dr. Onno Sinke: De Delftse weg. De Technische Hogeschool Delft tijdens de bezetting.

Duitse wetenschappers werkten voor en tijdens de Tweede Wereldoorlog nauw samen met het naziregime zonder zich zorgen te maken over de militaire of morele consequenties van hun werkzaamheden. Speciaal in de technische wetenschappen konden de gevolgen groot zijn. Technici maakten tijdens de oorlog de meest barbaarse kanten van het nationaalsocialisme mogelijk zoals de gaskamers en de V-1 en V-2, de eerste raketten die werden afgeschoten op Engelse steden. Onno Sinke laat zien hoe ver de Duitsers gingen om het beleid van de enige Technische Hogeschool in Nederland te beïnvloeden en beschrijft de reactie van de Delftse docenten en studenten op de Duitse maatregelen.

Onno Sinke (1978) studeerde geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam. Hij is als post-doc verbonden aan de Technische Universiteit Delft. Hij promoveerde in 2009 aan de Rijksuniversiteit Groningen op een proefschrift over Radio Oranje.

Donderdag 7 maart 2013

20.00 uur DOK Centrum / Leescafé

Ir. E.J. Vles: 200 jaar koninkrijk.

We vieren in het jaar 2013 het 200-jarig bestaan van het Koninkrijk der Nederlanden. Hoewel over de exacte datum van de stichting van ons koninkrijk de meningen uiteen kunnen lopen, is het zonder twijfel waar dat in november 1813, met de terugkomst van een prins uit het huis Oranje Nassau, ons land een geheel nieuwe, zelfstandige fase van zijn geschiedenis is ingegaan. Om die gebeurtenis op waarde te kunnen schatten is echter ook enige kennis gewenst van de diepgaande veranderingen, die zich in de dertig daaraan voorafgaande jaren in ons land hadden afgespeeld.

De inleider, Ir. E.J. Vles, is amateurhistoricus. Hij heeft zijn aandacht in het bijzonder gericht op ons land gedurende de Bataafs-Franse tijd. Van zijn hand verschenen, naast 'Twee weken in November', dat de gebeurtenissen van november 1813 beschrijft, ook biografieën over Pieter Paulus en over Alexander Gogel, beiden vooraanstaande staatslieden tijdens de Bataafse Republiek.

Donderdag 4 april 2013

De Commissie Behoud Stadsschoon verzorgt deze lezing; onderwerp volgt.

Excursies

Excursie naar Directeurswoning begraafplaats Jaffa

19 oktober 2012: 10.30 - 11.30

Deze bijeenkomst is uitsluitend bedoeld voor leden van Delfia Batavorum. Door de uitvaartvereniging de Laatste Eer wordt een presentatie gegeven in en over de directeurswoning.

De directeurswoning heeft cultuurhistorische waarde als onderdeel van een begraafplaats die een goed beeld geeft van de geschiedenis van de teraardebestelling in Nederland in de tweede helft van de negentiende eeuw en het begin van de twintigste eeuw. De begraafplaats heeft een stedenbouwkundige betekenis vanwege de aanleg in een het stedelijk gebied. Er is sprake van 'ensemblewaarde' omdat tussen de directeurswoning en de begraafplaats een visuele en functionele samenhang is. De woning heeft bovendien architectuurhistorische waarde vanwege de voor die tijd karakteristieke vormgeving en detaillering.

De woning is gerestaureerd en in januari 2012 opgeleverd.

Maximaal 10 deelnemers.

Aanmelden:

Via het aanmeldingsformulier van Delfia Batavorum of via de e-mail gericht aan: delfia-batavorum@vantijn.nl. Vergeet niet in te vullen: onderwerp 'Excursie Jaffa' en uw gegevens: naam, adres, telefoonnummer/GSM en aantal deelnemers.

Alleen als u ons niet per e-mail kunt bereiken: tel 015 – 88 93 753.

Als u de boodschap achterlaat dan tenminste inspreken: uw volledige naam, telefoonnummer, adres met postcode, aantal deelnemers en aangeven of u beschikt over een geldige Museumkaart, Delftpas of Rotterdampas.

Bijdrage:

Gelieve de bijdrage € 5,00 p/p vooruit te betalen op bankrekening 587345 t.n.v. de penningmeester van Delfia Batavorum o.v.v. Jaffa. Deelname is pas zeker als er (per e-mail) is aangemeld en de bijdrage op de girorekening is ontvangen.

Commissie Behoud Stadsschoon

Intieme sfeer Doelenplein bedreigd door grote bouwwerken.

De Commissie Behoud Stadsschoon had de afgelopen periode haar handen vol aan een klein gebied in de historische binnenstad, het Doelenplein. Als een duveltje uit een doosje verscheen in de Stadskrant de vergunningaanvraag voor het plaatsen van een kunstobject op deze plek, genaamd National Treasure.

Wat zou dat zijn? Een kleine zoektocht bracht het volgende: een gigantische schemerlamp van 4 ½ m hoog, voorzien van een wijde, kunststoffen lampenkap, die op het breedste punt een doorsnee van circa 2 ½ m heeft. De voet, in de vorm van een grote enigszins bolle vaas, is van keramiek met gekleurde patronen in/onder de glazuurlaag.

De lamp stond opgesteld op het Lange Voorhout in Den Haag, als onderdeel van de jaarlijkse beeldtentoonstelling. Ze kwam er op het brede Lange Voorhout met zijn oude, hoge bomen mooi tot haar recht. De ontwerper is een Chinese kunstenaar, die enige tijd bij de Delftse Porceleynse Fles gewerkt heeft (artist in residence). Met dit object legt hij een link naar het Delftse verleden, toen er in de stad veel aardewerkfabrieken waren.

Het was niet goed voorstelbaar dat deze enorme lamp het kleine Doelenplein zou gaan opleuren, maar dat bleek toch wel degelijk de bedoeling te zijn. De stad had het kunstobject aangekocht en het Doelenplein ervoor aangewezen. Als Commissie Behoud Stadsschoon vinden wij de lamp overdreven groot voor het Doelenplein, dat weliswaar ook bomen heeft, maar toch onvergelijkbaar is het Lange Voorhout. Er zijn ook nog twee terrassen op het pleintje. Daartussen moest de lamp verrijzen, zodat er als het ware een te volle huiskamer zou ontstaan. Het Doelenplein heeft een intieme sfeer, een belangrijke factor voor de ruimtelijke kwaliteit van deze open plek in de stadsbebouwing.

Om onze zienswijze duidelijk te maken, schreef CBS een brief aan B&W. Een afschrift ging naar de Commissie voor Welstand en Monumenten, die echter van oordeel was dat de grote schemerlamp hier wel op haar plaats zou zijn. Alleen niet in het midden ('dat doe je in je huiskamer ook niet'), maar aan de zijkant. Vanuit het midden gerekend, is dat een stukje naar het noorden, waar een voetpad loopt. De commissie heeft zelfs de moeite genomen ter plekke te gaan kijken.

De commissie stuurde deze gedachte – niet in het midden, maar opzij – als advies naar het college. Het resultaat was dat de vergunningaanvraag werd ingetrokken en dat er een nieuwe werd gepubliceerd. Dus heeft de CBS haar

zienswijze opnieuw ingestuurd. Zonder resultaat. In de vergunning, die inmiddels is verleend, wordt melding gemaakt dat onze zienswijze niet is bekeken. En dat wij desgewenst bezwaar kunnen maken bij B&W, die dan advies gaat vragen aan de Adviescommissie voor Bezwaarschriften, die ons bezwaar weer naar B&W stuurt met het verzoek er een verweer op te schrijven, waarna wij worden uitgenodigd op een zitting van de Adviescommissie om onze reactie op het verweer te geven.

Wij denken nu na over een bezwaarschrift. Lastig. Sinds er nieuwe vergunningregels zijn (Wabo) kunnen er bij bepaalde vergunningaanvragen geen 'zienswijzen' meer worden gegeven, alleen nog 'meningen'. Waarom een zienswijze niet als een mening kan worden gezien, is ons onbekend.

Intussen was er in de Stadskrant ook nog een vergunningaanvraag gepubliceerd voor een 'verwijderbare parasol' op één van de terrassen op het Doelenplein. Er leek weinig reden tot argwaan, maar het bleek te gaan om een soort overkapping met een oppervlak van 63 m² en een hoogte van 4 meter. Het dak (niet van dakpannen maar van doek) zou 1.60 m hoog worden. Ook dat zou onze inziens een forse aantasting zijn van de kleine open ruimte. En stel je voor dat andere ondernemers zich zouden laten inspireren, waardoor er op veel meer terrassen zulke 'open schuren' zouden gaan verrijzen!

De Commissie Behoud Stadsschoon vindt dit onacceptabel. Ze was te laat met het indienen van een zienswijze (of mening) zodat ze inderdaad de bezwaarprocedure is ingestapt. Op de zitting van de Adviescommissie voor Bezwaarschriften bleek echter dat de vergunningverlening in strijd was met de voorschriften die bij de Wabo horen, de regels van het Besluit Omgevingsrecht. In dit geval had de overkapping niet groter mogen worden dan 50 m². Om die reden kon de Adviescommissie ons bezwaar (en dat van omwonenden) niet in behandeling nemen. De aanvrager van de vergunning heeft het college van B&W ten slotte gevraagd de vergunning in te trekken, en dat is ook gebeurd.

Bruggetje

Ten slotte nog een uitstapje naar het buitengebied van de stad, de Schieweg, waar langs de Schie een jaagpad loopt. In dit jaagpad is ter hoogte van een oud gemaal een bruggetje over een watertje aangelegd, dat vroeger een directe relatie had met het gemaal. Omdat de wallekant van de Schie moet worden opgeknapt, leek het de provincie beter om het watertje dicht te gooien en het bruggetje te slopen.

Maar dit bruggetje vormt in het landschap nou juist een buitengewoon aardig element.

Het is een oud bouwwerkje met aan de waterkant een hele lage brugleuning, bedoeld voor het soepel geleiden van touw, waarmee schepen door paarden (soms ook door mensen) werden voortgetrokken. Het oude gemaal is al enige tijd een gemeentelijk monument. In een poging om de sloop tegen te houden heeft de Commissie Behoud Stadsschoon nu ook voor het bruggetje de monumentenstatus aangevraagd. Inmiddels hebben wij mondeling vernomen dat het mag blijven. Onderzocht wordt nog op welke wijze ook de toekomst ervan gewaarborgd kan blijven.

Enquête Excursiecommissie

De Excursiecommissie is voortdurend op zoek naar mogelijkheden voor een uitje of een dagtocht voor de leden. Om zoveel mogelijk de smaak en de voorkeur van iedereen aan bod te laten komen, zou het fijn zijn als u wilt meedenken. Kunt u per e-mail ideeën aanreiken voor mogelijke excursies? Het mag in Delft zijn, in de naaste omgeving van Delft, in Nederland en in het buitenland.

Uw reacties, voorzien van een duidelijke beschrijving, zullen worden meegenomen bij het opstellen van het activiteitenplan. U kunt uw reactie, tot uiterlijk 1 november 2012, per e-mail inzenden naar:

delfia-batavorum@vantijn.nl.

Bij voorbaat dank voor uw medewerking.

Verkoop (jaar)boeken ten bate van het Delfia Batavorumfonds

De meesten van u zullen bekend zijn met de 'boekentafelverkoop' tijdens lezingen. Om meer mensen op de hoogte te brengen, kunt u via de website de boekenlijst raadplegen én bestellen. Alle jaarboeken zijn nog voorradig vanaf 1992 t/m 2011, met uitzondering van 2003.

Prijzen: jaargang 2011: € 8,00; jaargang 2010: €5,00; voorgaande jaren € 2 per stuk; een complete set t/m 2010: € 25,00.

De mooie pentekeningen van Hans Houtzager zijn ook nog verkrijgbaar voor € 3 per set van 6 dubbele kaarten met envelop.

Exemplaren van het tijdschrift 'Delf' vanaf 2008 kosten € 2,50 per stuk.

De boeken zijn allemaal gedoneerd door leden die ze een goede herbestemming wilden geven. Mocht u niets willen kopen, maar wel een goed doel zoeken voor uw boeken over Delft en omgeving, dan kunt u dat natuurlijk ook laten weten (eolsder@hotmail.com of tel. 015-2619497). U maakt er medeleden blij mee en spekt tevens het fonds!

Ter illustratie: op monumentendag in het stadhuis bracht de verkoop € 280,00 op en bij de lezing over de archeologie van de spoorzone op 17 september € 75,00.

Dus: alle gulle gevers hartelijk dank!

Delfia Batavorum op Twitter

Ook een historische vereniging als Delfia Batavorum gaat met haar tijd mee. Daarom is onze vereniging vanaf heden te vinden op het medium Twitter op internet. Daar plaatsen we berichtjes over onze activiteiten en kunnen mensen ons volgen die daar belangstelling voor hebben. Voor de gebruikers van twitter: u vindt ons via @delfiabatavorum of via #delfiabatavorum. Meld u nu aan als volger!

Nieuwe leden

De volgende personen zijn de afgelopen periode lid geworden van Delfia Batavorum:

- dhr. en mw J.M. van Reenen
- dhr. J. Doorduijn
- mw J.M.M.C. Claassen
- dhr. F.X.M. Elshof
- dhr. B. van Dorp
- dhr. J. van der Hoek
- dhr. en mw G. Lodewijks-Templeton

Het bestuur heet hen allen van harte welkom bij onze vereniging.